

Voor-en Vroegschoolse Educatie specifiek voor de geïndiceerde doelgroepkinderen

Ondersteund door de methode:

Inleiding

Naast spelen en ontmoeten wordt binnen de dagopvang op de babygroepen, de peutergruppen en de verticale groepen van 0 tot 4 jaar van Kinderopvang Jip & Janneke expliciet aandacht besteed aan de ontwikkeling van de peuters en het signaleren van eventuele ontwikkelingsachterstanden.

De pedagogisch medewerkers zijn opgeleid om ontwikkelingsachterstanden te signaleren en begeleiding te bieden om deze achterstanden te bestrijden.

Vanuit onze visie mag elk kind zich ontwikkelen op het eigen tempo en hebben we vooral een streven in het zo hoog mogelijk scoren in het welbevinden van de kinderen, maar de voorbereiding op de basisschool vergt wel enige ontwikkeling van basisvaardigheden, die de overgang naar de basisschool vereenvoudigen. Op een speelse doch leerzame manier wordt dit bereikt.

Door inzet van een programma voor **Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)** bieden we alle kinderen, maar zeker ook de risicokinderen een betere startpositie op de basisschool. Wie zijn dan deze risicokinderen? De overheid heeft voor deze kinderen een passende definitie bedacht, die wij graag volgen en daarin worden zij de doelgroepkinderen genoemd. **Doelgroepkinderen** zijn kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar met een dreigende achterstand in ontwikkeling.

Deze achterstand kan worden veroorzaakt door verschillende factoren in gezin en/of omgeving;

- Kindfactoren: spraakontwikkeling, motorische ontwikkeling, sociale ontwikkeling en emotionele ontwikkeling
- Ouderfactoren: chronische ziekte, dreigende overbelasting, ontbreken sociale steun. Kinderen van ouders met een vluchtelingenachtergrond of afkomstig uit Midden- en Oost-Europa
- Omgevingsfactoren: huisvesting, speelruimte, sociaal isolement
- In combinatie met bovenstaande factoren als het gezinsinkomen of 'bestedbaar inkomen voor mensen in een schuldtraject' onder de minimagrens valt. De minimagrens in Albrandswaard is gesteld op 120% van de bijstandsnorm.
- Of de thuistaal is een andere dan de Nederlandse taal.

Deze **doelgroep definitie** kan per gemeente verschillend zijn, doch deze definitie wordt gehanteerd door de gemeente Albrandswaard.

Voor de gemeente Albrandswaard verzorgt het CJG; het centrum voor jeugd en gezin, de indicatie, in overleg met de aanbieders van de specifieke peuteropvang.

In het voorschools zorg en advies-team VZAT worden deze kinderen gevolgd en regelmatig besproken.

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk onderdeel bij deze begeleiding van de doelgroepkinderen. Ouders worden meegenomen in de stimulatie van de ontwikkeling van het kind, door hen ook een begeleidende rol te geven in het doen van huiswerk met hun kind. Denk daarbij aan het oefenen van woordjes, kleuren, vormen, etc.

Hoe ziet de voor- en vroegschoolse educatie eruit?

Bij de peuteropvang van Kinderopvang Jip & Janneke gebruiken we het landelijk erkende VVE programma Uk & Puk.

Het programma Uk & Puk is opgenomen in de Databank Effectieve Jeugdinterventies en is daarmee door de Erkenningscommissie Interventies erkend als effectief VVE-programma. Puk is een handpop en als speelkameraadje voor de kinderen beleeft hij van alles tijdens de activiteiten.

Uk & Puk is een totaalprogramma dat zich richt op de brede ontwikkeling van kinderen van 0 tot 4 jaar. Taalontwikkeling staat daarbij voorop: spreken, luisteren en uitbreiding van de woordenschat. Tijdens de activiteiten krijgen peuters begrijpelijke taal aangeboden in een betekenisvolle situatie. Ook voor taalvaardige kinderen is Uk & Puk uitdagend. Uk & Puk is een programma voor kinderen vanaf 0 jaar en wordt daarom op alle groepen ingezet.

Er is tevens een doorgaande lijn naar het vroegschoolse programma Puk & Co, dat op veel scholen in de kleutergroepen wordt gebruikt.

Het VVE programma besteedt aandacht aan de verschillende ontwikkelingsdomeinen:

- Cognitieve ontwikkeling; Ontluikende geletterdheid, taalontwikkeling en beginnend rekenen.
- Motorische ontwikkeling.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.

Hoe we daarop inzetten, hebben we uitgewerkt in het pedagogisch beleid.

Het VVE-programma voldoet aan de volgende kenmerken:

- Er is een duidelijk uitgewerkte methodiek.
- Het programma besteedt veel aandacht aan taalverwerving.
- Het programma is flexibel: het kan bijvoorbeeld worden aangepast aan de doelgroep of aan de situatie op de groep (groepssamenstelling, moment in het seizoen, etc.)
- Er zijn speciale activiteiten voor ouders, zodat zij betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind.
- Er zijn voor pedagogisch medewerkers voldoende mogelijkheden om goed met het programma te werken; bijvoorbeeld door nascholingstrainingen of begeleiding, opgenomen in het opleidingsplan.

De BKR (beroepskracht-kind-ratio) is gelijk aan de norm van de dagopvang; 1:8.

Er zijn maximaal 6 doelgroepkinderen per groep van 14 kinderen.

De medewerkers zijn gekwalificeerd. Minimaal mbo niveau, 3f, VVE certificaat.

Werken met een doelgerichte planning

De landelijke norm voor VVE doelgroepkinderen is een programma van 960 uur per peuter per jaar. Dit kan worden vertaald in vier dagdelen aanwezigheid van 4 uur of 3 dagdelen van 6 uur aan mogelijkheden binnen onze organisatie. De opvang kan desgewenst vanwege de openingstijden van de dagopvang ook gewoon doorlopen in de schoolvakanties. We hanteren een jaarrooster waarop aangegeven is welke VVE thema's in het jaar aan bod komen. Per thema staat het VVE-activiteitenaanbod beschreven in een draaiboek. Bij alle thema's is aandacht voor de brede ontwikkeling van de kinderen. Kinderen worden gevolgd en gestimuleerd in sociale vaardigheden, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling. Het draaiboek dient als leidraad voor het activiteitenaanbod; het kan waar nodig bijgesteld worden als blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. De planningen worden per thema geëvalueerd en waar nodig bijgesteld voor de toekomst. Als er ruimte ontstaat op een bepaalde groep worden er nog extra activiteiten aan toegevoegd.

Het activiteitenaanbod gericht op de totale ontwikkeling met voor de doelgroepkinderen extra aandacht voor de taalontwikkeling

Het activiteitenaanbod is gevarieerd en sluit aan bij de belevingswereld van het kind. De taalontwikkeling en taalstimulering staat bij ieder thema centraal.

Tijdens het vrij spelen stimuleren de pedagogisch medewerkers de taalontwikkeling door samen met de kinderen te spelen en tijdens dit samenspel het handelen te benoemen, waardoor kinderen nieuwe woorden leren en inzicht krijgen in de zinsbouw. Daarnaast wordt veel voorgelezen en gezongen, is aandacht voor versjes en stimuleren zij kinderen om in de kring iets te vertellen.

De speelhoeken zijn uitdagend ingericht: voorwerpen in de speelhoeken en de overige ruimte worden benoemd en in het kader van de ontluikende geletterdheid gelabeld. Ook vormt taal de rode draad bij alle overige momenten zoals samen eten, buiten spelen, knutselen e.d.

Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en wordt gedifferentieerd. Per thema wordt eenvoudig gestart, waarna gedurende het thema een opbouw in moeilijkheidsgraad volgt. Het aanbod verschilt per leeftijdscategorie en wordt gedifferentieerd naar ontwikkelingsniveau. De pedagogisch medewerker benadert de kinderen op een bij het ontwikkelingsniveau van het kind passende wijze.

Kinderen die achter blijven in hun ontwikkeling worden in kleine groepjes of individueel gestimuleerd in de ontwikkeling, passend binnen het programma waarmee we werken. De stimulering van de taalontwikkeling neemt een belangrijke plaats in binnen de dagopvang. De lokalen zijn taal stimulerend ingericht; er wordt gebruik gemaakt van vertelplaten/woordkaarten, verteltafel. Voorlezen behoort tot het dagelijkse ritueel; in de grote groep, in kleinere groepjes of individueel. Ook kringgesprekjes zijn een vast onderdeel van het dagelijkse programma. Peuters zijn trots wanneer ze in de kring iets mogen vertellen: bijvoorbeeld over gebeurtenissen in het weekend. Het geeft ze het gevoel serieus genomen te worden; 'ik hoor erbij'! De pedagogisch medewerker speelt tijdens het dagdeel ook in de overige tijd samen met de kinderen en gebruikt in het gezamenlijk spel veel taal.

Responsief (taal)gedrag pedagogisch medewerkers

Allereerst is de pedagogisch medewerker sensitief: ze is gevoelig voor de signalen die de peuter uitzendt. De pedagogisch medewerker probeert aan te voelen en te begrijpen wat de peuter wil, doet of bedoelt. Daarnaast is ze responsief: ze reageert positief op de signalen van de peuter.

De pedagogisch medewerker reageert op het niveau van het kind – non-verbaal of verbaal – als een kind aandacht vraagt en laat hiermee haar beschikbaarheid zien. De pedagogisch medewerker heeft een luisterende houding, gaat in op wat een kind te vertellen heeft, of het initiatief dat het kind neemt. Ze toont interesse in de belevingswereld van het kind en benadert het kind op kindhoogte. De peuter voelt zich hierdoor gewaardeerd, begrepen en serieus genomen.

Afstemming op niveauverschillen tussen kinderen

Bij de themaplanning wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingsbehoefte en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De pedagogisch medewerker daagt de kinderen uit om iedere keer een stapje verder te komen in de ontwikkeling. Deze stapjes worden gerapporteerd in observatie-instrumenten of de persoonlijke rapportage van het kind. De themaplanning omschrijft activiteiten voor de kleine en de grote groep. Voor kinderen die extra zorg nodig hebben, wordt via individuele handelingsplannen een plan van aanpak omschreven en uitgevoerd.

De inrichting van de ruimte; uitdagend maar veilig

De ruimte waarin de kinderen spelen en leren is voorzien van het juiste materiaal en uitdagend om in te spelen en te leren.

De kinderen leren binnen en buiten ook om te gaan met de risico's van het spelen. Het materiaal wordt per thema aangevuld en regelmatig verwisseld.

Voor de stimulering van de grove motoriek is een gymparcours beschikbaar.

Ouderbetrokkenheid.

Ouders vertrouwen hun kind toe aan de pedagogisch medewerkers.

Kinderopvang Jip & Janneke vindt het belangrijk dat ouders correct en volledig geïnformeerd worden. Het beleid ten aanzien van de plaatsing, een aangenaam verblijf van de peuter en de communicatie en afstemming met ouders is in diverse protocollen en het pedagogisch beleidsplan omschreven.

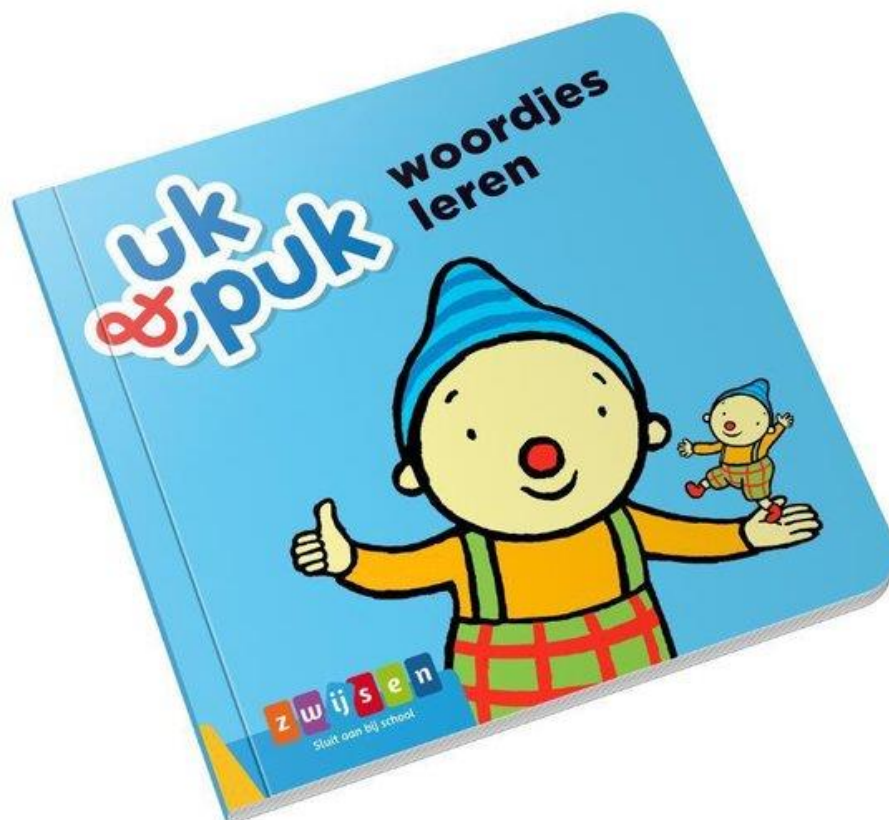
In dit hoofdstuk staat beschreven wat Kinderopvang Jip & Janneke naast deze activiteiten voor alle ouders en kinderen, specifiek biedt aan ouders in de VVE.

Stimuleren om thuis ontwikkelings-stimulerende activiteiten te doen

Ouders worden gestimuleerd om thuis samen met de peuter VVE-activiteiten te ondernemen.

Denk bijvoorbeeld aan het verzamelen van spulletjes voor een bepaald thema of het stimuleren van het voorlezen thuis, door middel van de leeskoftjes, die via de bibliotheek zijn aan te vragen vanuit het project "boekstart".

Ouders krijgen tips over ontwikkeling stimulerende activiteiten via de ouderbrieven over de diverse thema's en in oudergesprekken.

Participatie in VVE-activiteiten in de voorschool

Door middel van ouderbrieven en themaposters/-hoekjes worden ouders op de hoogte gebracht van de lopende thema's en activiteiten binnen de dagopvang. Ouders worden uitgenodigd deel te nemen aan thema-activiteiten, informatiebijeenkomsten over VVE, knutselactiviteiten, uitstapjes.

De thuistaal

Tijdens het intakegesprek vraagt de pedagogisch medewerker welke taal in de thuissituatie gesproken wordt en dit wordt geregistreerd. Tijdens het verblijf van de peuter in de dagopvang wordt rekening gehouden met de thuistaal, maar wordt het kind gestimuleerd de Nederlandse taal eigen te maken. Ouders en kinderen worden ondersteund in het aanleren van de Nederlandse taal door middel van het meegeven van eenvoudige taal stimulerende spelletjes of de leeskoffertjes met boekjes met veel plaatjes. Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die vaardig zijn in de moedertaal een 2de taal sneller en gemakkelijker leren.

Ontwikkeling, begeleiding en zorg

De beginsituatie van elk kind dat de dagopvang bezoekt wordt vastgelegd aan de hand van het intakeformulier. Het formulier wordt samen met de ouders ingevuld tijdens het intakegesprek. Voor het regelmatig en systematisch volgen van de ontwikkeling van iedere peuter gebruiken de pedagogisch medewerkers observatie-instrumenten en systematiek die zijn vastgelegd in het pedagogisch beleidsplan en het organisatiehandboek. Daarnaast worden voor VVE-kinderen extra momenten ingelast en worden er vaardigheidslijsten bijgehouden om de vorderingen te kunnen volgen.

Planmatige begeleiding

Binnen het VVE-programma is aandacht voor de brede ontwikkelingsstimulering van de peuter in de grote groep, in de kleine groep en het kind afzonderlijk. In de themaplanning wordt inzichtelijk gemaakt hoe het programma binnen een bepaald thema wordt ingevuld, welke doelen worden gesteld en op welke wijze aandacht is voor de zorg en begeleiding van de kinderen.

Bij alle VVE-dagopvang wordt de taalontwikkeling van de peuter nauwlettend in de gaten gehouden en gestimuleerd. De medewerkers bieden een gevarieerd activiteitenaanbod aan, waarin aandacht besteed wordt aan thema's die aansluiten bij de belevingswereld van het kind, taalspelletjes, voorlezen, liedjes en versjes, kringgesprekken. Op indicatie van de pedagogisch medewerkers of op verzoek van de ouders/ verzorgers.

Begeleidingsplan

Als we in vervolgobservaties geen of onvoldoende ontwikkeling zien, maakt de pedagogisch medewerker dit bespreekbaar binnen het team van de pedagogische coaching.

Daarna stelt zij een begeleidingsplan op, dat vervolgens ook met de ouders wordt besproken.

Begeleidingsplannen stellen we op, voeren we uit, evalueren we en stellen we bij.

Indien geconstateerd wordt dat benodigde of passende ondersteuning c.q. begeleiding niet door de pedagogisch medewerkers of de pedagogisch coach kan worden geboden, schakelen we externe deskundigheid in of verwijzen we door.

De mentor van het kind blijft de ontwikkeling van het kind met extra zorg bijhouden en verleent de nodige zorg aan het kind binnen de opvang. De pedagogisch medewerker bespreekt de ontwikkelingen van het kind met de ouders en houdt indien gewenst contact met de externe zorgverleners.

Combi-plaatsingen:

Een kleine groep ouders kiest ervoor om het VVE-aanbod voor hun kind te splitsen in 1 á 2 dagen kinderdagverblijf en 1 of 2 dagdelen peuteropvang.

Het streven is wekelijks 4 dagdelen VVE.

Wanneer een ouder werkt en ook gewone opvang nodig heeft, kan een combinatie van gesubsidieerde opvang en via kinderopvangtoeslag ondersteunde opvang bestaan.

Het CJG indiceert alleen het stukje vanuit de doelgroep definitie en de afspraken worden vastgelegd.

Het borgen van kwaliteit

Alle VVE locaties worden geïnspecteerd door de GGD.

Daarnaast legt de gemeente verantwoording af aan de onderwijsinspectie over het gevoerde VVE-beleid en de uitvoering hiervan.

Waar nodig worden de verbeteringsuggesties van de inspecteur opgepakt en doorgevoerd.

Op basis van werkoverleggen wordt gewerkt aan verbeteractiviteiten, de kwaliteit van het programma, de beschikbare en ingezette VVE-tijd en de specifieke zorg voor individuele kinderen.

Daarnaast zijn in de peuteropvang 2x per jaar clustervergaderingen, waar zaken die organisatie breed bij kunnen dragen aan de kwaliteit van de VVE worden besproken en uitgezet.

Voor de kinderdagverblijven zijn 'VVE kartrekkers/VVE coaches' aangewezen die expliciet tijd besteden aan het volgen en verdiepen van het VVE programma.

Bij kinderopvang Jip & Janneke zijn dit:

- De pedagogisch coach tevens VVE coach
- De intern begeleider kinderopvang
- De pedagogisch beleidsmedewerker/pedagogisch coach tevens VVE coach

Voor elk doelgroepkind is er jaarlijks 10 uur VE coaching beschikbaar, die zich enerzijds richt op het kind en het gezin en anderzijds op de begeleiding door en voor de pedagogisch medewerkers (initiëren extra ontwikkelingsstimulering, deelname oudergesprekken, aanvullende verwijzingen, bv. logopedie, opvoedingsondersteuning, etc.).

Alle medewerkers worden regelmatig bijgeschoold, waardoor er aandacht is voor de professionaliteit van de Pedagogisch medewerkers.

Jaarlijks evalueert het management samen met de pedagogisch coach/ beleidsmedewerkers de Voorschoolse Educatie.

Het management doet voorstellen voor verbetering en/of kwaliteitsverhoging, die – indien vastgesteld – in het jaar erna geïmplementeerd worden.

Doorgaande lijn naar basisschool en BSO

In het kader van de 'doorgaande lijn' worden afspraken gemaakt om een ononderbroken ontwikkeling van kinderen die van de dagopvang naar de basisschool gaan op elkaar af te stemmen. Om deze doorgaande lijn te kunnen realiseren, zijn bij een aantal locaties afspraken gemaakt tussen de dagopvang en de basisschool.

De afspraken zijn gericht op:

- VVE coördinatie/vast contactpersoon vanuit de organisatie
- warme overdracht; speciaal ontwikkelt overdrachtsformulier van voorschool naar basisschool
- doorgaande lijn in aanbod
- doorgaande lijn in pedagogisch en educatief handelen
- doorgaande lijn in ouderbeleid
- doorgaande lijn in ontwikkeling, begeleiding en zorg
- kwaliteitszorg

De afspraken kunnen per locatie (en school) verschillen.

Dit pedagogisch beleid is een specifieke aanvulling voor de VVE doelgroepkinderen van 2,5 tot 4 jaar op het reeds bestaande algemene pedagogisch beleid dat meer gericht is op de dagelijkse opvang van de kinderen van 0 tot 12 jaar.